

MILJØOPPFØLGINGSPLAN

Denne planen skal påbegynnes når forprosjekt starter og oppdateres i detaljprosjektering og byggefasen.

Miljøoppfølgingsplan skal utarbeides i alle prosjekter. Seksjonsleder kan bestemme at miljøoppfølgingsplan ikke skal utarbeides.

Prosjektnummer: 100888

Prosjektnavn: Flerbrukshall

Forfatter:

Godkjent av:

Dato:

Dokumentnummer:

Revisjon	Revisjonen gjelder	Dato:	Utarb. av	Kontr. av	Godkj. av
Utarbeidet av:		Prosjektnr/navn/tittel			
 FORSVARSBYGG		Dokumentnummer:		Antall sider:	

1. INNLEDNING

Byggherre for prosjektet er Forsvarsbygg, Postboks 405 Sentrum, NO-0103 OSLO
950 662

Org.nr.: 975

Opgaven med å utarbeide, oppdatere og distribuere miljøoppfølgingsplanen:

Prosjektfase	Funksjon	Kontaktperson og virksomhet	E-post
Planlegging	PL	Stig Ole Nordås	
Detaljprosjektering			
Utførelse			

Prosjektleder skal utover å sørge for å oppdatere ved oppstart av hver fase, sørge for å oppdatere planen fortløpende dersom det oppstår endringer som har vesentlig betydning.

2. ORGANISASJON

Entrepriseform	Kryss av	Merknader
Totalentreprise	☒	
Hovedentreprise	☐	
Generalentreprise	☐	
Delt entreprise	☐	
Samspillskontrakte	☐	
Arbeid som utføres med egne ansatte	☐	
Rammeavtale på utførelse	☐	
Mindre arbeid som ikke krever forhåndsmelding til Arbeidstilsynet	☐	
Annet.....	☐	

3. KRAV, TILTAK OG DOKUMENTASJON

Miljøoppfølgingsplanen er delt i forprosjektfase, detaljprosjekteringsfase og utførelsesfase og skal fylles ut /oppdateres for hver prosjektfase. Prosjektleder kvitterer ut at miljøoppfølgingsplanen er fylt ut i prosjektportalen.

Det er utarbeidet veiledning til kravene i miljøoppfølgingsplanen i fagdokument miljø. Stikkord og informativ tekst er også tatt inn i Forprosjektmalen. ID nummeret i veiledningen refererer til tilsvarende punkt i veiledningen og også til punktet i NS 8401-8405-8407 Del III B2 Ytre miljø.

Det skilles i denne miljøoppfølgingsplanen mellom **faste krav** og **krav som må vurderes**. Faste krav skal alltid inkluderes i prosjektet. Prosjektleder må å fylle ut begrunnelse under faste krav, dersom de skal utgå fra prosjektet. Dette skal også dokumenteres i prosjektportalen.

Kravene som må vurderes er basert på Forsvarsbyggs ambisjoner i miljøstrategien fastlagt av Forsvarsbyggs ledergruppe. Kravene skal alltid vurderes, men inkluderes etter en helhetlig vurdering av konsekvens for økonomi, framdrift eller miljø/kvalitet. Det må alltid gis en kort begrunnelse dersom kravet ikke tas videre.

I forprosjektet benyttes miljøoppfølgingsplanen som dokumentasjon for utført vurdering, resultater dokumenteres i forprosjektet og eventuelt underliggende rapporter

I detaljprosjekteringsfasen må de som detaljprosjekterer, utover å følge det som er angitt i forprosjektet, følge denne miljøoppfølgingsplanen med veiledning. I tillegg dokumentene angitt under forprosjekt.

Krav til entreprenør er tatt inn i konkurransegrunnlagets NS 8401-8405-8407 Del III B2 Ytre miljø. De prosjekterende må ta inn de kravene som har økonomisk konsekvens inn i prisbærende poster.

Miljøoppfølgingspunkter i forprosjektfasen

Energi:

Faste krav. Det må begrunnes dersom noen av kravene utgår i prosjektet.

ID	Krav i Forprosjekt	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnes om kravet utgår
3.1	Bygget skal prosjekteres og bygges slik at det i drift ikke har noe bruk av fossile energibærere til grunnlast eller spisslast, med unntak for nødaggater Bygget skal ha energieffektivt teknisk utstyr og installasjoner, samt behovsstyring og effektregulering av disse. Bygget skal ha energieffektiv ventilasjon med varmegjenvinning.	Måloppnåelse må være synliggjort i energiberegninger Vektlegging av energieffektivt utstyr, for eksempel LED lys og lysstyring osv. innarbeides i anbudsdokumenter.	Forskriftskrav	
3.3	Muligheter til å ta i bruk egen, lokal og fornybar energiproduksjon skal utredes. Som egen energiproduksjon regnes bruk av solceller på tak eller på bakkenivå. Behov for ladestasjoner for elbil skal utredes.	Forprosjektet skal inneholde, vurdering av tomten ift egnede energikilder. Behov for ladestasjoner skal dokumenteres i samråd med bruker. Vurdering av egenprodusert energi baseres på LCC kostnad.	Krav til installasjon av ladepunkter for kjøretøy er fastlagt i prosjekteringsveileder.	

Krav som må vurderes og dokumenteres i tabellen

ID	Krav i Forprosjekt	Dokumentkrav	Vurdering
3.2	<p>Følgende bygningskategorier skal planlegges og prosjekteres for å tilfredsstille kravene til passivhus iht. NS 3700 og NS3701:</p> <ul style="list-style-type: none">• Administrasjons- og stabsanlegg (AS)• Boliger (BO)• Forlegninger og messer (FM)• Lager og vedlikeholdsanlegg (LV) (varmt)• Utdanning og øvingsanlegg (UØ)• Velferds og fritidsanlegg (VF) <p>Det skal også gjennomføres alternativsvurdering av løsning som oppfyller gjeldende definisjon av nær nullenerginivå.</p> <p>For øvrige bygninger skal det gjennomføres alternativsvurdering med høyere energiklasse enn gjeldende forskriftskrav.</p>	LCC beregninger skal inkludere nærnullenerginivå, passivhus og energiklasse A. Det skal angis tallfestede mål i kWh/m ² . Nær nullenergikonseptet skal ha minimum 25% lavere energiforbruk enn passivhusnivå.	

Materialkrav:**Krav som må vurderes og dokumenteres i tabellen**

ID	Krav i Forprosjekt	Dokumentkrav	Vurdering
6.1	<p>I prosjektgjennomføringen skal det etableres klimagassregnskap med alternative materialer/elementer for følgende bygningsdeler:</p> <ul style="list-style-type: none">• bæresystem• yttervegger• dekker <p>Beregningene skal utføres for hele livssyklusen til alternativene (modul A1-C4) i henhold til NS 3720 Metoder for klimagassberegninger for bygninger</p> <p>Beregningene implementeres i prosjektstyringen og skal brukes for å velge de mest klimavennlige løsningene i forprosjektet.</p>	<p>Endelig valg går inn som kravspesifikasjon i forprosjektet.</p> <p>Forsvarsbygg har lisens på beregningsverktøyet One Click LCA (en samtidig bruker). I modulen. Carbon designer kan klimaeffekter av materialvalg vurderes.</p> <p>Miljøseksjonen er ansvarlig for programmet.</p>	

Miljøoppfølgingspunkter i detaljprosjekteringsfasen

Byggeplass og uteområder:

Krav som må vurderes og dokumenteres i tabellen

ID	Krav	Dokumentkrav	Vurdering
2.3	Alle anleggsmaskiner og utstyr skal fortrinnsvis være elektrisk/hydrogen drevet. Som minimum skal maskiner bruke biodrivstoff fra en sertifisert bærekraftig kilde i henhold til produktforskriften kapittel 3 §3-5 til § 3-9 og skal tilfredsstille EN 15940 Kravet må vurderes i forhold til prosjekttype og lokalisering.	Oversikt som viser hvilke maskiner og utstyr som skal brukes i prosjektet. I hvilken grad de er fossilfrie og utslippsfrie, og hvilken energibærer de bruker.	

Energi:

Faste krav. Det må begrunnes dersom noen av kravene utgår i prosjektet.

ID	Krav	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnes om kravet utgår
3.3	Muligheter til å ta i bruk egen, lokal og fornybar energiproduksjon skal utredes. Som egen energiproduksjon regnes bruk av solceller på tak eller på bakkenivå. Behov for ladestasjoner for elbil skal utredes.	Forprosjektet skal inneholde, vurdering av tomten ift egnede energikilder. Behov for ladestasjoner skal dokumenteres i samråd med bruker. Vurdering av egenprodusert energi baseres på LCC kostnad.	rav til installasjon av ladepunkter for kjøretøy er fastlagt i kvalitetssystemet.	

Gjenvinning og avfall:

Krav som må vurderes og dokumenteres i tabellen

ID	Krav	Dokumentkrav	Vurdering
4.1	For fornyelsesprosjekter utrede hvordan det er mulig å tilrettelegge for et endringsdyktig bygg og ombruk av materialer etter endt brukstid for bygget og materialene.	Gjennomføre en vurdering av ombruksmuligheter for bygg etter endt brukstid.	
4.2	For rehabiliteringsprosjekter skal det utredes hvordan det er mulig å gjenbruke komponenter med lang levetid (så som bæresystem, dekker, vinduer, dører).	Det utarbeides en LCC-beregning for de komponentene som innledningsvis vurderes å kunne ombrukes.	
4.4	Ombruk av rivningsmasser ved sanerings- og rehabiliteringstiltak skal vurderes. Knust betong kan brukes både ved utfylling og som landskapsutforming. Må være iht. miljødirektoratets krav for disponering.	Det må legges til rette for en god avfallshåndtering og kildesortering gjennom avtale med bruker.	

Materialkrav

Krav som må vurderes og dokumenteres i tabellen

ID	Krav	Dokumentkrav	Vurdering
6.2	Bruke lavkarbonbetong med minimum klasse B i den utstrekning det er praktisk mulig. For definisjoner se norsk betongforening publ. Nr. 37: lavkarbonbetong. Kummer og all betongvare bør bestilles som lavkarbonbetong minimum klasse B. Må vurderes på prosjektbasis basert på tilgang til denne type produkter.	Det skal fremlegges miljødeklarasjoner for (EPD) iht ISO 14025/EN-NS 15804 som verifikasjon.	
6.3	Det skal benyttes 100% resirkulert stål i armering. Samt resirkulert stål/metall i gjerder, porter og andre konstruksjoner i den grad det er praktisk og økonomisk mulig. Makskrav 0,6 kg CO ₂ -ekv/kg armeringsstål for summen av livsløpsfasene A1 til A3. Må vurderes på prosjektbasis basert på tilgang til denne type produkter.	Det skal fremlegges miljødeklarasjoner for (EPD) iht ISO 14025/EN-NS 15804 som verifikasjon.	
6.4	Mineralull skal maksimalt ha 1,5 kg CO ₂ -ekv/m ² og R=1 i utslipp ved produksjon for summen av livsløpsfasene A1 til A3. Må vurderes på prosjektbasis basert på tilgang til denne type produkter.	Det skal fremlegges miljødeklarasjoner for (EPD) iht ISO 14025/EN-NS 15804 som verifikasjon.	

Utslipp til jord, vann og luft

Faste krav som må tas inn av prosjekterende. Det må begrunnes dersom noen av kravene utgår i prosjektet.

ID	Krav	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnes om kravet utgår
7.1	I alle anleggsområder skal status mht. ev forurensning i grunnen dokumenteres før graving.	Kostnader for undersøkelser og sanering inkluderes i anbudets prisbærende poster.	Vurdering om det er kjent forurensning på lokaliteten eller om det er mistanke om forurensning. Se også prosedyre i kvalitetssystemet. Bruk av kartinnsyn for å se lokaliteter.	
7.2	Ved påvist/ mistanke om forurensning skal det utarbeides en tiltaksplan for håndtering av forurenset grunn, i tråd med Forurensningsforskriftens kapittel 2.	Kostnader for undersøkelser og sanering inkluderes i anbudets prisbærende poster. Utarbeide tiltaksplan dersom kartlegging viser at anleggsområdet består av forurenset grunn.	Se også prosedyre i kvalitetssystemet. Bruk av kartinnsyn for å se lokaliteter.	

Miljøoppfølgingspunkter i byggefasen

Miljøledelse:

Faste krav som er tatt inn i NS 8401-8405-8407 Del III B Ytre miljø. Det må begrunnes dersom noen av kravene utgår i prosjektet.

ID	Krav til entreprenør	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnelse om tema utgår
1.1	Entreprenør skal ha på plass et fungerende miljøstyringssystem med rutiner og struktur som viser som hvordan Entreprenøren ivaretar relevante miljøhensyn knyttet til tjenestene som leveres.	Dokumentasjon på sertifisering etter en av disse tre ordningene: Miljøfyrtårn, EMAS eller ISO 14001 fremlegges 14 dager etter kontraktsinngåelse. Andre tilsvarende miljøledelsessystemer vil også kunne aksepteres, men da etter at disse er vurdert konkret ut fra den dokumentasjon som Entreprenør gir.	Når sertifikat ikke foreligger, vurderes dokumentasjonen konkret med bakgrunn i krav i veileder miljøledelse.	

ID	Krav til entreprenør	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnelse om tema utgår
1.3	Entreprenøren skal være medlem i en miljømessig forsvarlig returordning for sluttbehandling av emballasje eller oppfyller forpliktelsen gjennom tilsvarende egen returordning. Dersom Entreprenøren er av den oppfatning at han ikke kommer til å benytte emballasje, skal han senest ved kontraktsinngåelsen sende en skriftlig erklæring til byggherren om dette.	Medlemsbevis fra Grønt Punkt Norge AS eller tilsvarende ordning fremlegges senest ved kontraktsinngåelse.		
1.4	Entreprenør er pliktig til å påse at leverte isolerglassruter til byggeprosjektet inngår i et retursystem for kasserte PCB-holdige isolerglassruter, jf. avfallsforskriften av 01.06.04 nr. 930 § 14-5.	Medlemsbevis fremlegges senest ved kontraktsinngåelse.		

Krav som må vurderes: Dersom kravet skal inngå, må det krysses av i Del III B Ytre miljø og tas inn i prispærende poster.

ID	Krav til entreprenør	Dokumentkrav	Vurdering
1.2	Entreprenør skal navngi ressurs til prosjektet som får ansvar for og myndighet til å følge opp prosjektets miljømål og krav. Denne personen får rollen som miljøkoordinator. Miljøkoordinator skal ha tilstrekkelig kompetanse til å ivareta samordningen av arbeidet med å følge opp prosjektets miljømål og krav.	Dokumenteres med CV senest ved kontraktsinngåelse.	

Byggeplass og uteområder

Faste krav som er tatt inn i NS 8401-8405-8407 Del III B Ytre miljø. Det må begrunnes dersom noen av kravene utgår i prosjektet.

ID	Krav til entreprenør	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnes om kravet utgår
2.1	Fornybare energikilder skal benyttes for anleggs- og brakkerigg. Mineralolje og fossil gass kan ikke benyttes til oppvarming. Elektrisitetsforbruk til anleggs- og brakkerigg skal dekkes av eksisterende nett og ikke fra aggregater.	Befaring fra byggherre på byggeplass og byggemøter. Kontrolleres i byggemøter og dokumenteres i referat.	Krav i forskrift.	
2.2	Byggvarme og byggtørk skal utføres uten bruk av fossile brenslere. Eventuelt biodrivstoff skal komme fra en sertifisert bærekraftig kilde i henhold til produktforskriften kapittel 3 §3-5 til § 3-9 og skal tilfredsstille EN 15940.	Befaring fra byggherre på byggeplass og byggemøter. Kontrolleres i byggemøter og dokumenteres i referat.	Forventes som forskriftskrav gjeldende fra 2022.	
2.4	Lagring og påfylling av olje, drivstoff og kjemikalier skal skje på en sikker måte, slik at drivstoff- og oljesøl ikke oppstår. Det skal ikke foregå påfylling nærmere enn 10 m fra vann og vassdrag.	Entreprenøren skal gjennomføre jevnlig kontroll. Protokoll fra kontrollen skal være tilgjengelig for byggherre.		
2.5	Dersom det under anleggs- og byggearbeider oppdages antatte kulturminner i grunnen skal entreprenøren straks stanse arbeidet og varsle kulturminnemyndighetene.	Inkluderes i Entreprenørens beredskapsplan.		

ID	Krav til entreprenør	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnes om kravet utgår
2.6	Entreprenør utarbeide en plan for massehåndtering som optimaliserer gjenbruk av masser på byggeplassen. Massehåndteringen må skje uten tilførsel/spredning av fremmede arter med svært høy eller høy risiko (se artsdatbanken). Revegetering skal fortrinnsvis skje med stedegne arter. Tilførte masser skal ikke bestå av torvjord.	Massehåndteringsplan skal foreligge før arbeid starter. Befaring fra byggherre på byggeplass og byggemøter. Kontrolleres i byggemøter og dokumenteres i referat.	Egen prosedyre for håndtering av fremmede arter finne si kvalitetssystemet.	
2.7	Byggherren ønsker i noen tilfeller å bevare eksisterende vegetasjon. Vegetasjon som skal bevares i områder hvor det skal pågå anleggs- og byggearbeider vil bli merket av byggherren. Entreprenøren har ansvaret for å beskytte vegetasjonen og ta nødvendig hensyn for å unngå at den skades.	Befaring fra byggherre på byggeplass og byggemøter.	Egen prosedyre for beplantning og tilsåing i kvalitetssystemet.	

Krav som må vurderes. Dersom kravet skal inngå, må det krysses av i Del III B Ytre miljø og tas inn i prispåbærende poster.

ID	Krav til entreprenør	Dokumentkrav	Vurdering
2.3	Alle anleggsmaskiner og utstyr skal fortrinnsvis være elektrisk/hydrogen drevet. Som minimum skal maskiner bruke biodrivstoff fra en sertifisert bærekraftig kilde i henhold til produktforskriften kapittel 3 §3-5 til § 3-9 og skal tilfredsstille EN 15940.	Oversikt som viser hvilke maskiner og utstyr som skal brukes i prosjektet. Oversikten skal angi i hvilken grad de er fossilfrie og utslippsfrie, og hvilken energibærer de bruker.	

Gjenvinning og avfall

Faste krav som er tatt inn i NS 8401-8405-8407 Del III B Ytre miljø. Det må begrunnes dersom noen av kravene utgår i prosjektet.

ID	Krav til entreprenør	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnes om kravet utgår
4.5	Total avfallsmengde for nybyggprosjekter skal ikke overstige 25 kg/m ² BTA. Innbefatter ikke riving og rene masser fra klargjøring av byggegrop.	Entreprenør skal fremlegge avfallsplan for byggherre før anleggsarbeider igangsettes.	Se også sektorens krav for avfallsløsninger.	
4.6	Det skal oppnås en utsorteringsgrad på minimum 80 % for avfall i byggefase. Sortering tilpasses lokale mottaksmuligheter.	Kvartalsvise avfallsrapporter skal genereres med dokumentasjon på sorteringsgrad og generert avfallsmengde (kg/m ²).		
4.7	Farlig avfall skal håndteres etter krav i Avfallsforskriften kapittel 11. Slam fra renseanlegg/oljeutskillere skal til godkjent deponi.	Det skal utarbeides miljøsaneringsbeskrivelse i henhold krav i byggteknisk forskrift § 9-7.		

Krav som må vurderes. Dersom kravet skal inngå, må det krysses av i Del III B Ytre miljø og tas inn i prisbærende poster.

ID	Krav til entreprenør	Dokumentkrav	Vurdering
4.3	Materialer fra andre byggeprosjekter skal brukes dersom dette er teknisk mulig og ikke forringer byggets funksjon. Ved riving og rehabilitering skal prosjektet tilby produkter til andre prosjekter dersom det foreligger et behov for dette.	Liste med produkter fra andre prosjekter som brukes i bygging fremlegges på byggemøter.	

Helse og miljøskadelige stoffer

Faste krav som er tatt inn i NS 8401-8405-8407 Del III B Ytre miljø. Det må begrunnes dersom noen av kravene utgår i prosjektet.

ID	Krav til entreprenør	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnes om kravet utgår
5.1	<p>Produkter som inneholder over 0,1% vekt-andel av stoffer på Miljødirektoratets prioritetsliste og REACH kandidatliste og godkjenningliste skal ikke benyttes under bygging og i det ferdige anlegget.</p> <p>Produkter som inneholder stoffer på REACH godkjenningliste, samt REACH vedlegg XVII skal ikke benyttes.</p>	<p>ProductExchange/CoBuilder Colloborate eller lignende skal brukes ved selektering og katalogisering av materiale og kjemikalier.</p> <p>Entreprenøren skal føre oversikt over forekomst av kjemikalier og produkter og skal kvartalsvis rapportere til byggherren om eventuell bruk av nevnte kjemikalier. Første rapport skal sendes 14 dager etter kontraktsinngåelse. For øvrig rapporteres det kvartalsvis.</p>	<p>Forsvarsbygg har lisens for innsyn i Product Exchange/CO builder Colloborate. Den enkelte må være registret som bruker for innsyn. Forespørsel om bruker må meldes inn som sak på Nettopp+.</p>	
5.2	<p>Sørge for klassifisering, merking og dokumentasjon (sikkerhetsdatablad) av farlige kjemiske stoffer og stoffblandinger i henhold til gjeldende regelverk (CLP).</p> <p>Produktene skal også emballeres og lagres på en forsvarlig måte.</p>	<p>Det skal foreligge tilgjengelig digitalt stoffkartotek. Entreprenøren skal kontinuerlig oppdatere stoffkartoteket med sikkerhetsdatablad, og disse skal være tilgjengelig på alle rigg-områder. HMS databladene skal inn i FDV dokumentasjonen.</p>		
5.3	<p>Innvendig bygningsmaterialer skal overholde emisjonsklassifiseringen i NS EN 15251.</p>	<p>Dokumentasjon på at emisjonsklassifiseringen overholdes vedlegges som FDV dokumentasjon.</p>		

Materialkrav

Faste krav som er tatt inn i NS 8401-8405-8407 Del III B Ytre miljø. Det må begrunnes dersom noen av kravene utgår i prosjektet.

ID	Krav til utførende	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnes om kravet utgår
6.5	Det tillates kun bruk av trevirke fra dokumentert bærekraftig skogsdrift, sertifisert etter PEFC- eller FSC-standardene. Bruk av tropisk trevirke skal ikke forekomme. Dette gjelder også miljøsertifisert tropisk tømmer.	Dokumentasjon på bruk av sertifisert bærekraftig trevirke og fravær av tropisk trevirke leveres fra Entreprenør som en del av FDV dokumentasjon.		
6.6	Der det finnes mer enn tre alternative produkter tilgjengelig i markedet, skal de med miljømerking velges (Svanemerket, EU-blomst e.l.).	Befaring fra byggherre på byggeplass og byggemøter. Verifisering av følgende produktgrupper, maling, sparkel, lim og gulvbelegg og trefiberplater og sponplater.		

Krav som må vurderes: Dersom kravet skal inngå, må det krysses av i Del III B Ytre miljø og tas inn i prispåbærende poster.

ID	Krav til utførende	Dokumentkrav	Vurdering
6.2	Entreprenør skal bruke lavkarbonbetong med minimum klasse B. For definisjoner se norsk betongforening publ. Nr. 37: lavkarbonbetong. Kummer og all betongvare skal bestilles som lavkarbonbetong minimum klasse B.	Det skal fremlegges miljødeklarasjoner for (EPD) i henhold til ISO 14025/EN-NS 15804 som verifikasjon.	
6.3	Det skal benyttes 100% resirkulert stål i armering. Samt resirkulert stål/metall i gjerder, porter og andre konstruksjoner i den grad det er praktisk og økonomisk mulig. Makskrav 0,6 kg CO ₂ -ekv/kg armeringsstål for summen av livsløpsfasene A1 til A3.	Det skal fremlegges miljødeklarasjoner for (EPD) i henhold til ISO 14025/EN-NS 15804 som verifikasjon.	
6.4	Mineralull skal maksimalt ha 1,5 kg CO ₂ -ekv/m ² og R=1 i utslipp ved produksjon for summen av livsløpsfasene A1 til A3.	Det skal fremlegges miljødeklarasjoner for (EPD) i henhold til ISO 14025/EN-NS 15804 som verifikasjon.	

Utslipp til vann, jord og luft

Faste krav som er tatt inn i NS 8401-8405-8407 Del III B Ytre miljø. Det må begrunnes dersom noen av kravene utgår i prosjektet.

ID	Krav til utførende	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnes om kravet utgår
7.3	<p>Entreprenøren skal ha en beredskap for å håndtere sterkt forurensede masser eller sterkt forurenset vann/forurenset væske eller andre uhell som kan forårsake forurensning.</p> <p>Eventuelle utslipp av kjemikalier, drivstoff etc. skal varsles i henhold til varslingsinstruks, til nødetater og brann, redning -og plasstjenesten (BRP) der det er relevant, og Forsvarsbygg.</p>	<p>Entreprenør skal utarbeide beredskapsplan i tilfelle forurensede masser oppdages under gjennomføring. Beredskapsplan skal foreligge senest ved oppstart av arbeidene.</p>		

Vedlegg/henvisninger: